

Bilaga 5. Myntbestämningar

Av Monica Golabiewski Lannby

Förundersökning

Fynden består av 32 mynt och 2 räknepenningar. Det äldsta funna myntet är daterat 1583 (1) och det yngsta 1877 (32). Alla mynt är i låga valörer. Men de äldsta föremålen är de två räknepenningarna (33 och 34), som är från tiden cirka 1525.

Kopparklippingen (3) präglad för Gustav II Adolf har valören ½ öre med årtalet 1626. Våra första reguljära kopparmynt började ges ut 1624. Tre år senare utgavs i stället runda kopparmynt.

Vårt faktiskt vanligaste fyndmynt är 1/6 öre sm med årtalet 1666 (7) präglad för Karl XI i Avesta. Åtta av de 32 mynten funna i Botkyrka kyrkby utgörs av 1/6 öre sm åren 1666-1677.

Ett av de få silvermynten i Botkyrka kyrkby är ett så kallat besittningsmynt i valören 1 öre (15). Det präglades i Narva år 1672 för Karl XI. På dess fränsida ses stadens vapen.

Även det yngsta myntet i Kyrkbyn är av låg valör, 1 öre 1877 utgivet under Oscar II (32).

De två räknepenningarna har samma ursprung (33 och 34). Just de här benämns skeppsjetonger och visar på ena sidan ett skepp med en flagga i aktern och på den andra ett riksäpple. Omskriften är utan sammanhang. Denna typ av räknepenning präglades i Nürnberg omkring år 1525. Räknepenningar användes redan under medeltiden tillsammans med en räknebräda (abacus) av växlare ända fram till 1700-talet. De flesta räknepenningarna tillverkades i Nürnberg men även i Frankrike och i Nederländerna.

Bilaga: Myntföteckning

Foto: Sophie Nyström

1. Johan III. ½ öre 1583.

3. Gustav II Adolf. ½ öre 1626.

7. Karl XI. Avesta. 1/6 öre sm 1666.

15. Karl XI.
Narva. 1 öre 1672.

32. Oscar II. 1 öre 1877.

33. Tyskland, Nürnberg.
Räknepenning, ca 1525.

Undersökning

Fynden består av 6 kopparmynt och 1 blyvikt. Det äldsta funna myntet är från 1300-talets mitt (1) och det yngsta är daterat 1836 (6). Alla mynt är i låga valörer.

Det äldsta myntet (1) är en brakteatpräglad penning utgiven under Magnus Eriksson (1319-1363). På myntet ses ett uncialt E inom en strålring. Typen började ges ut i stora upplagor år 1354 med flera olika motiv. Betydelsen av bokstaven E är oklar men står sannolikt för myntorten Kalmar. Mynten är liksom det här funna kopparhaltiga.

På Karl XII:s nödmynt från åren 1715-1719 (2) slogs efter hans död valören 1 öre kopparmynt i Stockholm. Här ses ett mycket slitet sådant utan synligt årtal.

Fredrik I:s 1 öre silvermynt i koppar 1750 (3) präglades i Avesta. På åtsidan ses kungens spegelmonogram och på frånsidan korslagda dalapilar.

Skillingmynt började präglas i koppar från och med 1802. Här är ettpräglat för Karl XIII i valören 1/12 skilling år 1812 i Avesta (4).

Från Karl XIV Johans tid finns två mynt i fyndet. Det ena är en 1/4 skilling präglad i Avesta 1827 (5). Det andra utgörs av 1/6 skilling banko präglad i Stockholm 1836 (6).

Det sjunde föremålet är av bly med en 6-bladig blomma på den ena sidan, den andra är slät. Har inte använts i samband med myntprägling.

Bilaga: Myntförteckning.

Foto: Sophie Nyström.

13 maj 2014

Monica Golabiewski Lannby

1. Magnus Eriksson. Penning, cirka 1354-1363. Skala 2:1.

2. Ulrika Eleonora/Fredrik I. Stockholm. 1 öre km 1719-1721.

3. Fredrik I. Avesta. 1 öre sm 1750.

4. Karl XIII. Avesta. 1/12 skilling 1812.

5. Karl XIV Johan. Avesta. 1/4 skilling 1827.

6. Karl XIV Johan. Stockholm. 1/6 skilling banko 1836.

7. Blyvikt? 10,5 g, 22×22 mm, 2-3 mm tjock.

Mynttabell, förundersökningen.

(Sö, Botkyrka socken, Botkyrka kyrkby, Botkyrka 383:1)

Nr	Fnr	Vikt, g	Land	Myntutgivare	Period	Myntort	Valör	Årtal	Beskrivning/metall	Präglad ca	Anmärkning	Foto
1	132	0,97	Sverige	Johan III	1568–1592	Stockholm	½ öre	1583	Silver		Frgm	1000159
2	139	1,22		Johan III		Stockholm	½ öre	1592	Silver			1000180
3	43	12,56		Gustav II Adolf	1611–1632	Säter/ Nyköping	½ öre	1626	Koppar		Klipping	559
4	59	11,37		Kristina	1632–1654	Säter/ Nyköping	¼ öre	1636	Koppar			758
5	69	8,09		Kristina		Säter	¼ öre	1641	Koppar			768
6	83	0,89		Karl XI	1660–1697	Stockholm	1 öre	1668	Silver			782
7	135	7,94		Karl XI		Avesta	1/6 öre sm	1666	Koppar			1000168
8	104	6,49		Karl XI		Avesta	1/6 öre sm	1673	Koppar			2220
9	85	5,75		Karl XI		Avesta	1/6 öre sm	1673?	Koppar		Missformad	1017
10	106	7,59		Karl XI		Avesta	1/6 öre sm	1674?	Koppar			2301
11	136	6,65		Karl XI		Avesta	1/6 öre sm	1675	Koppar			1000171
12	137	7,86		Karl XI		Avesta	1/6 öre sm	1676	Koppar			1000174
13	47	6,81		Karl XI		Avesta	1/6 öre sm	1676	Koppar			572
14	81	6,48		Karl XI		Avesta	1/6 öre sm	1677	Koppar			780
15	62	1,07		Karl XI		Narva	1 öre	1672	Silver		Besittningsmynt	761
16	138	4,33		Ulrika Eleonora	1719–1720	Stockholm	1 öre km	1719	Koppar			1000177
17	86	4,01		Ulrika Eleonora		Stockholm	1 öre km	1719	Koppar			1018
18	102	5,98		Fredrik I	1720–1751	Stockholm	½ öre sm	1721	Koppar		På nödmynt	2140
19	84	4,37		Fredrik I		Stockholm	1 öre km	1724	Koppar			1016
20	80	4,18		Fredrik I		Avesta	1 öre km	1749	Koppar			779
21	61	12,30		Gustav IV Adolf	1792–1809	Avesta	½ skilling	1807	Koppar			760
22	64	6,53		Gustav IV Adolf		Avesta	¼ skilling	1807	Koppar			763
23	82	2,25		Gustav IV Adolf		Avesta	1/12 skilling	1803	Koppar			781
24	134	2,11		Karl XIII	1809–1818	Avesta	1/12 skilling	1812	Koppar			1000165
25	133	8,60		Karl XIV Johan	1818–1844	Avesta	½ skilling	1822	Koppar			1000162
26	45	10,92		Karl XIV Johan		Stockholm	1 skilling banko	1836	Koppar			568
27	100	7,17		Oscar I	1844–1859	Stockholm	⅔ skilling banko	1845	Koppar			1298
28	46	2,27		Oscar I		Stockholm	1/6 skilling banko	1849	Koppar			270
29	71	8,78		Karl XV	1859–1872	Stockholm	5 öre	1872	Koppar			770
30	75	-		Oscar II	1872–1907	Stockholm	5 öre	1873	Koppar			774
31	79	4,01		Oscar II		Stockholm	2 öre	1876	Koppar			778
32	98	1,98		Oscar II		Stockholm	1 öre	1877	Koppar			1296
33	131	1,80	Tyskland			Nürnberg			Skeppsjetong/mässing	1525	Räknepenning	1000156
34	130	1,69	Tyskland			Nürnberg			Skeppsjetong/mässing	1525	Räknepenning	1000153

Mynttabell, undersökningen.

(Sö. Botkyrka socken, Botkyrka kyrkby, Botkyrka 383:1)

Nr	Fnr	Vikt, g	Land	Myntutgivare	Period	Myntort	Valör	Årtal	Beskrivning/metall	Präglad ca	Anmärkning	Foto
1	1	0,42	Sverige	Magnus Eriksson	1319-1364	Kalmar?	1 penning		Brakteat, E, strålring	1354-1363	Kopparhaltig	F1
2	6	3,9		Ulrika Eleonora / Fredrik I		Stockholm	1 öre km		Koppar	1719-1721	På nödmynt	F6
3	5	12,0		Fredrik I	1720-1751	Avesta	1 öre sm	1750	Koppar			F5
4	2	2,2		Karl XIII	1809-1818	Avesta	1/12 skilling	1812	Koppar			F2
5	3	4,7		Karl XIV Johan	1818-1844	Avesta	1/4 skilling	1827	Koppar			F3
6	4	2,3		Karl XIV Johan		Stockholm	1/6 skilling banko	1836	Koppar			F4
7	235	10,5	Okänt	Ej mynt		-	-		Blyvikt med 6-bladig blomma	Okänt		F235